

Пропозиції
Міністерства культури та стратегічних комунікацій України
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до статті 122 Земельного кодексу України щодо
приведення у відповідність до положень цього Кодексу
повноважень органів місцевого самоврядування
стосовно передачі земельних ділянок у власність або у користування»

Ініціатори законопроекту народні депутати України Мороз В.В. та Гнатенко В.С.
реєстраційний номер 11430 від 22.07.2024
перше читання

1. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України зазначає, що проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 122 Земельного кодексу України щодо приведення у відповідність до положень цього Кодексу повноважень органів місцевого самоврядування стосовно передачі земельних ділянок у власність або у користування» (далі – законопроєкт) **потребує доопрацювання.**

2. Метою та завданням законопроекту є приведення у відповідність до положень пункту 24 розділу X Перехідних положень Земельного кодексу України (далі – Кодексу) норм статті 122 Кодексу щодо повноважень органів місцевого самоврядування стосовно передачі земельних ділянок у власність або у користування.

Проаналізувавши текст законопроекту зазначаємо наступне.

Відповідно до пункту 24 розділу X Перехідних положень Кодексу, з 27.05. 2021, з дня набрання чинності цим пунктом, **землями комунальної власності територіальних громад вважаються всі землі державної власності, розташовані за межами населених пунктів у межах таких територіальних громад, крім деяких категорій земель.**

Порядок використання земельних ділянок суб'єктами господарювання та контроль за їх використанням врегульовано Кодексом. При цьому, особливий статус для земель історико-культурного призначення та обмеження у використанні земель під та навколо об'єктів культурної спадщини визначений у статтях 53, 54, 54¹ глави 10 Кодексу.

Відповідно до частини першої статті 54¹, «з метою охорони культурної спадщини на використання земель у межах території пам'ятки культурної спадщини, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території, охоронюваної археологічної території, музею просто неба, меморіального музею-садиби, зон охорони, буферної зони, історичного ареалу населеного місця, території об'єкта культурної всесвітньої спадщини **встановлюються обмеження відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» (далі - Закон № 1805-III).**

Так, стаття 17 Закону № 1805-III, яка має назву «суб'єкти права власності на пам'ятки», визначає особливий статус для **пам'яток археології.** У частині

першій цієї статті зазначено, що пам'ятка, **крім пам'ятки археології**, може перебувати у державній, комунальній або приватній власності. Норма частини другої статті 17 встановлює, що **«усі пам'ятки археології, в тому числі ті, що знаходяться під водою, включаючи пов'язані з ними рухомі предмети, є державною власністю»**.

За видами об'єктів культурної спадщини, відповідно до абзацу другого частини другої статті 2 Закону № 1805-III, до **об'єктів археологічної спадщини належать рештки життєдіяльності людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, їх залишки чи руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі предмети), що містяться під землею поверхнею та під водою** і є невідтворюваним джерелом інформації про зародження і розвиток цивілізації.

Оскільки **пам'ятки археології** зазвичай знаходяться **безпосередньо у глибині земної поверхні** вони **нерозривно пов'язані із земельними ділянками, на яких розташовані**. Відповідна позиція зазначена у пункті 94 Постанови Великої Палати Верховного Суду від 12 березня 2024 року у справі № 927/1206/21: **«Правовий режим земельної ділянки, на якій розташована пам'ятка археології, не має відрізнятися від правового режиму самої пам'ятки, яка згідно з Законом України «Про охорону культурної спадщини» не може перебувати в приватній чи комунальній власності»**.

Просимо зауважити, що до переліку земельних ділянок зазначених в абзацах другому - восьмому пункту 24 розділу X Перехідних положень Кодексу, які не переходять із державної власності у комунальну власність та змін до статті 122 Кодексу законопроекту, які визначають повноваження органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування, не включені землі археологічної спадщини.

З огляду на вищевказане, з метою **збереження земельних ділянок, на яких розташовані пам'ятки археології**, як невід'ємні частини культурної спадщини людства, вразливого і невідновлюваного джерела знань про історичне минуле, вважаємо доцільним доповнити частину першу статті 122 Земельного кодексу України пунктом «е» такого змісту:

«е) під пам'ятками археології;».

Відповідно пункт «е» частини першої статті 122 Земельного кодексу України законопроекту вважати пунктом «е».

Міністр культури та
стратегічних комунікацій України

Микола ТОЧИЦЬКИЙ

